

نقش نیروی دریایی در کاهش جرائم دریایی بین‌المللی

امیر بخش پور

سرشناسه	:	بخشی پور، کامران، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	نقش نیروی دریایی در کاهش جرائم بین‌المللی / نگارش کامران بخشی پور.
مشخصات نشر	:	تهران: فرهوش، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	[۱۷۶] ص: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۹۵-۳۴۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
ادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	نیروی دریایی
موضوع	:	Sea-power
موضوع	:	ایران، ارتش، نیروی دریایی
موضوع	:	Niruye Darya-i Artesh Iran
موضوع	:	دزدی دریایی
موضوع	:	Piracy
موضوع	:	حقوق دریایا
موضوع	:	Law of the sea
موضوع	:	نیروی دریایی - ایران
موضوع	:	Sea-power - Iran
رده بندی کنگره	:	۷۲۵/۳۷۱۰۷
رده بندی دیویی	:	۶۱۰/۰۳

نقش نیروی دریایی در کاهش جرائم بین‌المللی کامران بخشی پور

ناظر فنی: حدیث السادات براتی

صفحه آرا: رضا کاوه

طراح جلد: امیر باغدشتی

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است

آدرس: میدان انقلاب - ضلع جنوب شرقی - ساختمان مترجمان - پلاک ۱۷ - طبقه ۱ و طبقه ۲

انتشارات: ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۲۷ - ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۲۷

دیرخانه: ۰۶۹۱۱۷۲۶ - ۰۶۴۰۶۳۰۹

دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

www.farhooshpub.com

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۵	 فصل اول: کلیات
۱۵	 بخش گفتار
۱۷	 هدف از نگارش
۱۷	 اهمیت موضوع
۱۸	 روش بررسی
۱۹	 تعریف اصطلاحات و واژه‌ها، فنی و تخصصی
۲۳	 خلاصه فصل اول
۲۵	 فصل دوم
۲۵	 نیروی دریایی و مناطق مختلف دریایی
۲۵	 تعاریف مربوط به نیروی دریایی
۲۵	 تعریف نیروی دریایی
۲۵	 اهمیت دریا
۲۸	 اهمیت نیروی دریایی
۲۹	 وظایف کلی نیروی دریایی کشورها
۳۰	 مأموریت‌های نیروی دریایی ایران
۳۱	 راهبرد نیروی دریایی ایران
۳۲	 مناطق مختلف دریایی و حدود صلاحیت دولتها در هر یک از آنها ...
۳۲	 ۱- آب‌های داخلی (Internal waters)
۳۵	 ۲- دریای سرزمینی (Territorial sea)

۴۲	 ۳- منطقه مجاور یا منطقه نظارت (Contiguous zone)
۴۳	 ۴- منطقه انحصاری اقتصادی (Exclusive Economic Zone)
۴۵	 ۵- فلات قاره (Continental shelf)
۴۷	 ۶- دریای آزاد (High sea)
۵۳	 خلاصه فصل دوم
۵۷	 تعاریف و اصطلاحات
۵۷	 توقیف (Arrest)
۵۷	 تعریف توقیف
۵۸	 توقیف کشتی
۵۹	 هدف از توقیف
۵۹	 چگونگی و شرایط توقیف
۶۰	 توقیف کشتی در نظام‌های مختلف حقوقی
۶۱	 توقیف کشتی در کنوانسیون‌های ۱۹۵۱، ۱۹۸۲ و ۱۹۹۹
۶۲	 شرایط توقیف کشتی با توجه به مفاد کنوانسیون ۱۹۹۹
۶۳	 توقیف در قوانین و مقررات دریایی ایران
۶۶	 اعمال بعد از توقیف، دعاوی دریایی و رفع توقیف
۶۸	 قضیه توقیف کشتی لوتوس (Lotus case)
۷۱	 خلاصه فصل سوم
۷۳	 فصل چهارم
۷۳	 صلاحیت (Qualification)
۷۳	 تعریف صلاحیت
۷۴	 دسته‌بندی صلاحیت از نظر کنوانسیون ۱۹۸۸
۷۵	 صلاحیت اجباری
۷۶	 صلاحیت اختیاری

۷۷	انواع صلاحیت از نظر دکتر حسن پوربافرانی:
۷۸	انواع صلاحیت از نظر دکتر هوشنگ مقتدر
۸۰	صلاحیت جهانی و موانع اعمال آن
۸۴	موانع اعمال صلاحیت جهانی
۸۵	(جلوگیری از) سوء استفاده از صلاحیت جهانی
۸۶	صلاحیت نیروی دریایی کشورها در توقیف
۸۹	مصادیق قانونی توقیف کشتیها توسط نیروی دریایی
۹۱	مقابله با اعمال غیرقانونی علیه ایمنی دریانوردی
۹۴	گشت زنی بین المللی (دریایی)
۹۵	محاكمه دزدان دریایی
۹۷	محاكمه دزدان دریایی توسط کشور دستگیر کننده
۹۸	محاكمه دزدان دریایی در کشور دیگر
۹۸	مزایای محاكمه دزدان دریایی در کشور ثالث
۹۹	حق یا تکلیف کشورها در توقیف بوسیله نیروی دریایی
۱۰۱	خلاصه فصل چهارم
۱۰۳	فصل پنجم
۱۰۳	جرائم بین المللی دریایی قابل توقیف
۱۰۳	مقدمه
	جرائم مندرج در کنوانسیون ۱۹۸۸ "مقابله با اعمال غیرقانونی علیه امنیت دریا نوردی و پروتکل الحاقی مربوطه"
۱۱۷	گسترده جغرافیای
۱۱۷	آسیای جنوب شرقی و شبه قاره هند
۱۲۱	حق و تکلیف کشورها در مقابله با دزدی دریایی
۱۲۳	الزام به همکاری و کمک رسانی

۱۲۳	 ناوگان نظامی و مقابله با دزدی دریایی
۱۲۴	 تروریسم دریایی
۱۲۷	 وقایع تروریستی دریایی
	ابهامات و کاستیهای کنوانسیونهای ۱۹۵۸ و ۱۹۸۲ در مقابله با دزدی
۱۳۰	 دریایی
۱۳۱	 منابرات غیرمجاز
۱۳۴	 ۳-۵- قاچاق برده، مواد مخدر و روانگردانها
۱۳۹	 مواد مخدر روانگردانها
۱۳۹	 کشتیهای بدنه باریت
۱۴۳	 تعقیب فوری (hot pursuit) و حضور موثر
۱۴۶	 حوادث بزرگ آلودگی (Accidental pollution)
۱۵۰	 حقوق ناشی از پیمان
۱۵۱	 اقدامات فوق العاده
۱۵۲	 خلاصه فصل پنجم
۱۵۷	 فصل ششم
۱۵۷	 سخن پایانی نویسنده
۱۵۷	 مقدمه
۱۶۷	 پیشنهادها
۱۶۹	 فهرست منابع

مقدمه

قانون‌گذاری و قانون‌مداری بودن برای داشتن یک جامعه ایده‌آل و خالی از ظلم و جور، چه کوچک و چه بزرگ، همواره لازمه و ضروری به نظر می‌رسد. چه آنچه در جوامع اولیه قوانین قائم به شایع و عرف و قانون آن شخص نیز قائم به زور و قدرت وی بود و چه آنچه که امروز در برخی جوامع پیشرفته و متمدن اکثریت شهروندان خود را قانون‌مند و تابعین ممانع دانسته و گاه جامعه خود را بی‌نیاز از حاکم و مأمور اجرای قانون می‌دانند اما این پایان ماجرا نبوده و همیشه کسانی به قانون‌گریزی و هنجار شکنی مبادرت نموده و حتی ممکن است از بیرون آن جامعه کسانی بخواهند، با هر دلیل و انگیزه، ای، به زیبایی حاکمیت قانون در آن جامعه دهن کجی نمایند.^۱

۱. مثل تیراندازی و انفجار در ۵ نقطه پاریس با حدود ۱۷۰ کشته در تاریخ ۱۴ نوامبر ۲۰۱۵ که داعش مسئولیت آن را بر عهده گرفت. پایگاه خبری آفتاب، ۱۳۹۴، ۰۸، ۲۳، کد خبر ۳۳۰۷۲۹

اما برخی قانون شکنان آثار و تبعات کارشان جهان‌شمول بوده و با ایجاد ناامنی در یک مسیر فرضاً دریایی یا هوایی، می‌توانند ضربات مهلکی بر اقتصاد، سیاست و دیگر روابط بین کشورها و جوامع مختلف وارد نمایند. مانطوری که هواپیما ربایی در فاجعه "۱۱ سپتامبر" عواقب ناگوار جهانی بر روی دریایی داشت. نیز قضیه دزدان دریایی سومالی که چند سالی است امنیت یک منطقه بزرگ دریایی را مخدوش نموده، به شدت بر نظم و امنیت مرادان دریایی اثر گذاشته و کشورها متحمل هزینه‌های گزاف در راستای مقابله با آن شده‌اند. به‌مانطوری که کشورمان ایران نیز همواره ناوگانی از نیروی دریایی ارتش جهت تسکین کشتی‌های با پرچم ایران و مقابله با دزدان دریایی در آب‌های آزاد دارد. از این رو پرداختن به بحث امنیت در دریا، جرائم دریایی، راه‌ها و محمولات قانونی مبارزه با آن و مراجع صلاحیت‌دار در این امر به صورت یک بحث امروزی جدی و ضروری احساس می‌گردد.

در این کتاب ابتدا برای روشن شدن ذهن خواننده و آگاهی وی از کمیت و کیفیت چگونگی حاکمیت یک کشور ساحلی و حتی کشورهای محاط در خشکی (Land Locked Countries) بر دریاهای اطراف خود، تعریف نیروی دریایی، اهمیت دریا و نیروی دریایی، وظایف کلی نیروی دریایی کشورها و مأموریت و راهبرد نیروی دریایی ارتش ایران پرداخته شده است. سپس مناطق پنج‌گانه دریایی و حدود حاکمیت و وظایف دولت‌ها در هر یک از آن‌ها به اجمال بیان گردیده است.

تعریف توقیف، چگونگی انجام توقیف، اعمال پس از آن، کشورهای دارای حق توقیف و حقوق و تکالیف کشتی مورد توقیف واقع شده، در مبحثی جداگانه تشریح گردیده است. همچنین صلاحیت، انواع آن، چگونگی اعمال صلاحیت، و نحوه رسیدگی به جرائم مجرمان دریایی نیز در گفتاری دیگر مورد بررسی واقع شده است.

حزب مشهور بین‌المللی و تعریف هریک از آن‌ها، کنوانسیون‌ها و عهدنامه‌ها، قوانین، مقررات موجود در زمینه مقابله با هر یک از این جرائم و چگونگی مباحثات میان آن‌ها به نحوی مورد بررسی قرار گرفته است که خواننده پس از مطالعه این کتاب بتواند مناطق مختلف دریایی را با قوانین و مقررات مربوطه تصور نماید، با توقیف، صلاحیت و مراجع صلاحیت‌دار در امر توقیف جهت مقابله با چنین جرائمی آشنایی ضمنی پیدا کند و از همه مهمتر با مصداق‌های جرائم بین‌المللی، چگونگی برخورد با آن‌ها آشنا شده و از مفاد قوانین و عهدنامه‌های موجود در این زمینه آگاهی نسبی کسب نماید.